

MEMMINGENAS
1948 M. KOVO 16. D.
ANTRADIENIS
NR. 29 (412) III METAI

Charlesonas (Dena/Reuteris). Buvęs užsienio reikalų ministeris J. F. Byrnesas savo gimtinės mieste šeštadienį pareiškė, kad grėsmės atveju Italijos, Prancūzijos, Graikijos arba Turkijos nepriklausomybei Sovietų Sąjungai turėtų būti pranešta, kad JAV veiktų, o ne vien tik raštais protestuotų.

Byrnesas, kuris vadovavo amerikiečių delegacijoms reikšmingiausiose pokario konferencijose, nurodė, kad prezidentas Trumanas jau visi metai prieš jo doktrinos įgyvendinimą tuos kraštus patikino, jog JAV išikištų tiesioginio ar netiesioginio jų nepriklausomybės pavojaus atveju.

Yra visai nepagrįstos viltys, kad Sovietų Sąjunga, visiškai absorbavusi Čekoslovakiją ir Suomiją, bus patenkinta.

Pasaulį ištiks nelaimė, jeigu sovietai tikės, kad mes neįvykdysime savo iškilmingų patikimų, kuriuos prezidentas Trumanas yra išreiškęs savo kalboje kongrese.

1914 ir 1939 m. vokiečiai klaidingai įvertino JAV politiką ir dėl to kilo karas. Kada sovietai susidarys nuomone, jog mes sakome tai, ką manome, aš esu įsitikinęs, kad jie nebedrįs siekti visos Europos užvaldymo.

Baigdamas Byrnesas pastebėjo, kad atsižvelgiant į paskutinius įvykius ir į tolesnes sovietų ekspansijos užmačius, JAV turi koncentruoti dėmesį į savo tautinę gynybą. Kongresas turi paskubinti priimti karinės prievolės įstatymą, kad JAV kariuomenė įstatyme numatytuose rėmuose būtų sudaryta iš 669.000 vyrų. Be to, kongresas turi paskirti papildomų lėšų oro laivynui.

Paryžius (Dena/Reuteris). Pirmadienį Paryžiuje prasidėjusiai 16 Marshallio plane dalyvaujančių valstybių konferencijai pateikta 4 posmų darbotvarkė. 1. Pranešimas, kas 16 Marshallio plano valstybių pasiekta ir padaryta nuo pirmosios Paryžiaus ūkio konferencijos praėjusią vasarą; 2. Amerikos vyriausybės ERP komisijos pranešimo išklausa; 3. Vykdomajai komisijai direktyvų paruošimas, kuri po įsteigimo turėtų tuojau susirinkti Paryžiuje ir paruošti nuolatinei organizacijai statutą, o taip pat parengti sutartį ūkiniam bendradarbiavimui. 4. Išgildinti klausimą, kuriuo būdu ir kokiu mastu turėtų būti atstovaujama Vokietija būsimosiose Marshallio plano valstybių konferencijose.

D. Britanijos užsienio reikalų ministeris, prieš išvykdamas į ūkio konferenciją Paryžiuje, sekmadienio vakare čia pareiškė tikįs,

kad Marshallio plano valstybių visumos susirinkimas esąs ženklas, jog Europos valstybės prisidėtų prie šio glaudesnio bendradarbiavimo, jei jos visos būtų laisvos. Visos Europos valstybės praėjusių metų birželio mėn. norėjusios dalyvauti, tiksliai joms buvo sutrukdyta. Savo pažiūrą į konferencijos sėkmę Bevinas suglaustai pareiškė: „Aš esu nepataisomas optimistas.“

J. Masarykas, nusizudęs Čekoslovakijos užs. reik. min.

Buenos Aires (Dena/INS). Iš turimųjų dalyvių pranešimų matyti, kad Argentinos parlamento rinkimuose lemiamą daugumą gavo prezidentas Juanas Peronas. Jau dalmiai rezultatai prezidentui laiduoja 2/3 daugumą atstovų rūmuose.

Politiiniuose sluosniuose nurodoma, jog tikima netrukus būsiant pasiūlytą įstatymo projektą, kuris Peroną įgalintų 1952 m. statyti savo kandidatūrą perrinkti.

Pagal turimuosius davinius Argentinos sostinėje peronininkai laimėjo 57.000, radikalai 17.000, socialistai 16.000 ir komunistai 10.000 balsų. Rezultatai rodo, kad Perono pozicija po valdžios paėmimo 1946 m. sustiprėjo ir sostinėje.

Londonas (Dena/Reuteris). Buvęs britų prekybos rūmų Ispanijoje pirmininkas A. F. Lovedayus Londono „Times“ paskelbė laisiką, kuriame tvirtina, kad Ispanijos ir Portugalijos „boikotavimas“ pagal „Sovietų Sąjungos pageidavimą“ yra pavojinga nesąmonė.

Nesvarbu yra, rašo Lovedayus, ar Ispanijos vidaus režimas, kol Ispanija nesikiša į svetimus reikalus, ras užsienyje priėmimą, ar ne. Kur kas svarbiau yra tai, kad Ispanija ir Portugalija ilgą laiką stoje pirmose pozicijose Europoje prieš komunizmą. Reikia tikėtis, kad abu kraštai bus pakviesti užimti savo vietas Marshallio plane.

MacArthuras kandiduoja irgi

Washingtonas (AP). Generalas MacArthuras pareiškė Tokijoje, kad jis priims JAV prezidento pareigas, jeigu amerikiečių tauta uždės jas. Hearsto spauda pradėjo propagandos akciją su motto „MacArthuras Amerikai“ ir ragina, kad jis būtų nominuojamas kaip respublikininkų kandidatas.

Kinijoje nusileistų geležinė uždanga

New Yorkas (Dena/INS). Kinijos ambasadorius JAV Dr. Wellingtonas Koo ketvirtadienį pareiškė, kad Kinijoje nusileistų „geležinė uždanga“, jei komunistai nugalėtų Čiangkaišeką.

Koo nurodė, kad Kinijos komunistų armija turi vieną milijoną kareivių, ir ji yra moraliai ir materialiai remiama iš užsienio.

Templa ant savo kurpalio

Berlynas (Dena). Sovietų zonoje prasidėjo ūkio centralizacija ir jo perėmimas į viešąsias rankas. Tam tikslui yra steigiamos didmenų prekybos kontoros provincijose ir sovietų sektoriuje Berlyne. Prekyba planuojama. Kontrolė paskirstyta į dvi sekcijas: pramonė — pramonės kontorai ir prekybai — prekybos kontorai.

Be daugumos nevalia

New Yorkas (Dena). Pasak AFP, JAV, Prancūzija ir Kinija paprasė Jewish Agency atstovus drauge su Sovietų Sąjunga dalyvauti trijų valstybių posėdyje Palestinos padėties svarstyti.

Dėl šio prašymo Sovietų Sąjungos atstovas A. Gromyką protestavo. Pasak jį, keturios valstybės nesudaro daugumos ir todėl neturi teisės betarpiškai tartis nei su Jewish Agency, nei su aukštuoju arabų komitetu. O šie visi pasitarimai tik nudelsia šios problemos sprendimą. Gromyką pagrasė boikotuoti keturių valstybių susirinkimą, jeigu jie stengsis įgyvendinti savo sumanymus.

Šiame posėdyje dalyvauti pakviestas aukštojo arabų komiteto atstovas į posėdį neatvyko.

Slovenijoje įvyko sensacinių areštų. Tarpie suimtiųjų yra žymių komunistų partijos ir Jugoslavijos ūkio asmenų. Jie kaltinami būvę britų šnipinėjimo agentais. (D/R).

Aš bijau, kad tų dviejų kraštų suvirškiniimas kiekvienu atveju yra žymi dalis Kremliaus ekspansijos programos. Kremlius juos absorbuos kiek galint greičiau, kad tuo būdu jis turėtų laisvas rankas kitiems savo ekspansijos projektams gyvendyti, kurie, kaip jau sovietai žino, bus sunkesni ir pavojingesni.

Byrnesas pastebėjo, kad, jeigu sovietai ir Italijoje veiktų tuo pačiu būdu, kaip Vengrijoje ir Čekoslovakijoje, tai jie nelauktų, kol visuotiniuose rinkimuose komunistai gaus mažumą.

Mes privalome dabar savo liniją nustatyti. Mes negalime laukti, kol Europos demokratijos praras savo nepriklausomybę, prieš mums apsisprendžiant kaip mes veiksime.

Trumano doktrina, pasakė Byrnesas, yra JAV politika. Sovietų Sąjunga tai pamiršo arba nutarė, kad mes, kaip Vengrijos ir Čekoslovakijos atvejais, nedarytumėm nieko daugiau, tik protestuotumėm. Mes turime pasirūpinti, kad dėl mūsų elgsenos tais dviem atvejais sovietai nebūtų suklaidinti. Jeigu tų keturių kraštų (Italijos, Prancūzijos, Graikijos ar Turkijos) ar kurio kito krašto nepriklausomybė bus grasinama prievartos metodais, kuriuos sovietai taikė kituose kraštuose, mes nerasytume jokių protesto notų, mes — veiksime.

Washingtonas (Dena/Reuteris). Amerikos krašto apsaugos ministerija sekmadienio vakare pranešė, kad aukštųjų karių konferencija Key Weste (Floridoje), kuri svarstė Amerikos gynyimo planą, sekmadienį buvo baigta. Apie vykusius pasitarimus nepateikta jokių smulkmenų.

Konferencija, kuri buvo sušaukta krašto apsaugos ministerio J. Forestalio, turėjo tikslą nustatyti, kokius uždavinius turėtų prisiiimti amerikiečių ginkluotos pajėgos rimtos grėsmės atveju.

Forestalis pareiškė, kad jis bandys visų ginklo rūšių vadus prikalbinti bendrai susitarti, bet jeigu jam tai nepasiseks, tada jis padarys savo sprendimą.

Karo žygis prieš švedų komunistus

Bad Nauheimas (Dena). Pagal danų laikraščio „Nationaltidende“ Stockholmo korespondentų pranešimus, švedų socialdemokratų balandžio 1 dieną pradės prieš komunistus nukreiptą didelį propagandinį žygį. Tarp kita ko, paskaitomis ir brošiūromis bus vaizduojama švedų komunistų elgsena vokiečių sovietų draugiškumo pakto metu.

Tas propagandos žygis prieš komunistus, kaip aiškėja iš vieno socialdemokratų partijos aplinkraščio, truks 25 dienas.

Gavo pirmuosius bombonešius

Ankara (Dena/Reuteris). Pagal amerikiečių patvirtintą pagalbą Turkijai iš numatytyjų 26 lengvųjų bombonešių Turkijai perduota 12 karinių lėktuvų.

Du agresoriai — Stalinas ir von Ribbentropas — džiaugsmingai sveikinasi pasirašę paktą, kuris buvo 2. D. karo priežastis

Londonas (Dena/Reuteris). Maskvos radijo pranešimu Stalinas Suomijos Sovietų Sąjungos pagalbos pakto deryboms nustatė kovo 22 d. datą.

Prezidentas PPAasikivis kovo 9 dienos rašte maršalui Stalinui nurodė, kad Suomijos parlamente atstovaujamosios partijos esančios rezervuotos dėl karinės sąjungos sudarymo tarp šių dviejų kraštų. Jis pareiškė, kad Suomijos vyriausybė pradėdanti derybas tardama, jog per tas derybas sudaryta sutartis turės būti ratifikuojama Suomijos parlamento.

Rytų bloko atsvara

Liuksemburgas (Dena/Reuteris). Belgijos ministeris pirmininkas P. H. Spaakas šeštadienį čia pareiškė Liuksemburgo vyriausybės ir diplomatinio korpuso nariams, jog 5 valstybių paktas turės padaryti dar glaudesnius sąitus, kurie jungia Vakarų Europos demokratinius kraštus, kad tuo būdu sudarytų Rytų bloko atsvarą.

Visiškas fiasco

New Yorkas (Dena/INS). Keturi didieji, JAV, Prancūzija, Kinija ir Sovietų Sąjunga, pirmadienį pareiškė Saugumo Tarybai, kad jie nepajėgia susitarti dėl Palestino padalijimo įvykdymo.

Tos keturios didžiosios valstybės per praėjusias 10 dienų svarstė Palestinos problemą, tačiau nepasiekė jokio sprendimo.

Bagdade aukšč. teismas už nelegalią propagandą ir kraštui priešišką veikimą nuteisė 7 komunistus po 1 m. ir 8 — po 6 mėn. kalėti (D/R).

Neužadlando gyventojai gegužės 10 d. galės balsavimu nuspręsti, ar sutinka prisijungti prie Kanados. (D).

Kanada turi tik 39.000 karių, paskirstytų į 3 dalinius. (D).

Washingtonas (Dena/Reuteris). Europos atstatymo programos įstatymo projekto priėmimas be žymesnių nukrypimų nuo tos formos, kurios jis buvo pateiktas senatui, buvo vadovaujamo respublikininkų užsienio politiko senatoriaus Arthuro Vandenbergo triumfas, kuris tolydžio stodavosi kalbėti ir reikalaujavo atimti pataisas, kuriomis buvo numatoma didesnių pakeitimų.

Galutinai balsuojant už projektą pasisakė 31 respublikininkas ir 38 demokratai, o prieš balsavo 13 respublikininkų ir 4 demokratai. Pirmadienį senatas tarsis dėl pagalbos Kinijai, Turkijai ir Graikijai. Uždarame posėdyje Amerikos užsienio reikalų ministeris G. Marshallis išdėstys vyriausybės poziciją.

Tikimasi, kad atstovų rūmai atkliai stengsis sumažinti sekmadienį senato priimtąjį 5,3 milijardų dolerių projektą. Puolimas galįs vykti pagal vieno respublikininkų atstovo sudarytą planą užsieniui šelpti, kuriuo siūloma sujungti Marshallio planą su parama Kinijai, Turkijai ir Graikijai.

J. F. Dullesas, bažnyčių tarybos užsienio komisijos pirmininkas, konferencijoje pareiškė, kad Europos pagalbos planas turi savyje du pavojus. Vienas, kad jis taip nenoriai bus priimtas, jog atrodytų neturįs vertės, antras pavojus yra tas, kad jis galėtų skatinti kariškos nuotaikos vystymąsi. „Mes žinome, kad sovietų politikai Europos atstatymui yra nepalankūs ir stengiasi jį blokuoti. Mes taip pat nepriimtume to plano, jei jis būtų kaip grynas priešiskumo gestas arba kaip baimės pasireiškimas.“

Bažnyčių taryba ragina priimti Marshallio planą

Washingtonas (Dena/Dans). JAV bažnyčių tarybos posėdyje, kuriame dalyvavo prezidentas Trumanas, užs. reik. ministeris Marshallis ir gynybos ministeris J. Forrestalis ir 723 įtakingi Amerikos bažnyčių atstovai, pasiuntė vadovaujantiems respublikininkams kongrese atsisaukimą, kad būtų priimtas Europos paramos planas.

Pagalba bus ūkinė ir karinė

Bad Nauheimas (Dena). Pasak BBC, JAV atstovų rūmai nutarė, užsienio pagalbos programą išskirti į ūkinį ir karinį rėmimą. Europos pagalbos programa ir Kinijos ūkinė pagalba bus pirmojo įstatymo projekto objektai; tuo tarpu turi būti numatyta karinė pagalba Graikijai, Turkijai ir Kinijai.

Naujas valdovas

Kairas (Dena/Reuteris). Kaip informuoja Egipto spauda, vyriausias nužudyto Imamo iš Jemeno sūnus emiras Seif el Islam Ahmedas sekmadienį įvygiavo į Sanos miestą, Jemeno sostinę, ir pasiskelbė naujuoju Imamu, tikinčiųjų vadu, „karaliaus“ el Nasir Lidin Allah Ahmedo titulu.

Tokija (Dena/Reuteris). Iš vyriausios sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų būstinės Japonijoje pranešama, kad gen. Mac Arthuras pirmadienį įvardijo dar kitus 28 vokiečius, kurie netrukus oro keliu iš Japonijos bus repatrijuoti į Vokietiją. Tai liečia diplomatus, NSDAP narius ir kitus „vokiečius“, kurie grąžinami prievarta dėl ankstyvesnio jų elgesio.

Berlynas (Dena). „Sozialdemokrat“, praneša, kad Dresdene MVD, padedama kriminalinės policijos, suėmė 20 metų amžiaus R. Goerkę ir 19 m. amžiaus J. Wagnerį už draudžiamą susirašinėjimą su vakarinių zonų gyventojais.

Cekoslovakijos bažnyčia remia Gottwaldo vyriausybę

Praha (Dena). Čekoslovakijos bažnyčios Prahos diacezijos vyskupas Dr. M. Novakas, pasak Ceteką, vieno įšventinimo proga sekmadienį pareiškė, kad Čekoslovakų bažnyčia vieningai remia Gottwaldo vyriausybę. Vyskupas ragino čekus ir slovakus išlaikyti vienybę. Čekoslovakijos bažnyčia yra tautinė. Jos priešakyje yra Prahos vyskupas patriarkas.

Prieš 20 mėnesių Bikinio bandymuose panaudotas „Pensylvanijos kovos laivas“ vis dar tebėra labai radioaktyvus. (D).

Jungtiniai laivyno manevrai

Londonas (NF). Admiralitetas praneša, kad du moderniausi britų karo laivyno naikintuvai, „Battleaxe“ ir „Crossbow“, „Vedapon“ klasės, šią vasarą dalyvaus manevruose su JAV karo laivyno daliniais. Tuose manevruose dalyvauti pakviest JAV karo laivynas.

Raudonajame rojuje nėra rojaus

Londonas (NF). Mayhew, parlamento užsienio reikalų psekretorius, vienoje spaudos konferencijoje pareiškė, kad „jei Sovietų Sąjungos gyvenimo sąlygos būtų žinomos Europos darbininkams, kominformas likviduotųsi rytojaus dieną“.

„Sovietų propagandai sekasi tik dėl to, kad Rusiją gaubia paslaptis“, — pareiškė Mayhew.

TRUMPOS ŽINIOS

BELGIJA

Tarptautinę baklę karinių atžvilgiu nagrinėjo 6 Belgijos karo atachės, reziduojančios JAV, D. Britanijoje, Kanadoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje ir Čekoslovakijoje. Diskusijoms vadovavo generalinio štabo viršininkas. (D/R)

ČEKOSLOVAKIJA

Atsistatydino Čekoslovakijos pasiuntinys Turkijoje Kolowart Krasowskis ir pirmasis pasiuntinys sekretorius prie Sventojo Sosto. (D/R)

Cekoslovakijos parlamentas išreiškė vyriausybei pasitikejimą ir priėmė jos deklaraciją. (D)

4% Čekoslovakijos tarnautojų (= 24.000) atleisti iš tarnybų. (D/R)

Cekoslovakijos konsulas Los Angeles Janovskis, protestuodamas dėl įvykių tėvynėje, pasitraukė iš tarnybos, kurioje buvo jau 21 metus. (D/INS)

ČILĖ

Čilės vyriausybė nutarė paskelbti komunistų partiją nelegalia ir pašalinti iš valdinių tarnybų visus komunistų partijos narius. (D/INS)

D. BRITANIJA

Marshallio plano kraštų prof. sąjungų konferencija Londone nutarė sudaryti iš 10 narių vykdomąją tarybą. Jos pareiga bus palaikyti kontaktą su atskiromis valstybėmis. (D/R)

Laiku pasitraukti iš Palestinos reikalauja R. M. Bulleris, anglų amerikiečių Palestinos komisijos narys ir konservatorių partijos atstovas žem. rūmuose. (D/R)

BBC radio bendrovė atleido 3 savo tarnautojus, kadangi jie buvo komunistinių pažiūrų. (D/INS)

ITALIJA

Italijos karabinieriai surado Neapolio apylinkėse slapta ginklų sandėlį, ir radijo siųstuvus. Rūšyje su tuo imamas apsaugos priemonių. Kitas sandėlis surastas Bolognijoje. (D)

Italijos profesinių sąjungų delegacija, vadovaujama komunisto Vitorio, tarsis su Amerikos CIO atstovais dėl Marshallio plano. Tai pirmas kartas, kai komunistai leidžiasi į tokias derybas. (D)

J. A. VALSTYBĖS

Prezidentas Trumanas ketvirtadienį paprašė kongresą skirti papildomai 55 mil. dolerių sumą Vakarų Europai paremti per tą laiką, kol bus priimtas Marshallio planas. (D)

JUNGŲ TAUTOS

Saugumo Taryba pareiškė, kad Indija ir Pakistanas vėl užmezgė tiesiogines derybas dėl Kašmiro. (D/INS)

NORVEGIJA

Didina lėšas kariuomenei. Norvegijos kariuomenai stiprinti parlamentui pasiūlyta skirti 100 mil. kronų Norvegijos min. pirmininkas Einaras. (D/R)

PALESTINA

Stiprus sprogdymas įvyko Jewish Agency pastate. Žuvo daug tos įstaigos tarnautojų. (D/R)

Britų kariuomenė Palestinoje neturinti nieko bendro su sprogdimu Jehudos gatvėje, Jeruzalėje, žem. rūmuose pareiškė kolonijų ministerijos informatorius. Tame sprogdime žuvo 30 asmenų. (D/R)

PRANCŪZIJA

Prancūzijos tautinis susirinkimas 419 balsų prieš 183 išreiškė pasitikejimą vedamai Prancūzijos užsienio politikai. (D)

SOVIETŲ S-GA

Sovietų vyriausybė pareikalavo iš Italijos laivyno skirtą jai kovos laivą Giulio Cesare, pabaigus remontą, tuoj atplukdyti Odeson. (D/R)

VENGRIJA

Vengrijos komunistų ir socialistų partijos svarsto susijungimo planą. (D/R)

VOKIETIJA

88 990 DP pagal įkurdinimo programą nuo 1946 metų kovo mėnesio susirado sau naują prieglobstį Europos kraštuose ir užjūryje, informavo amerikiečių kariuomenės vyriausia būstinė. (D)

Patikrinusi Leverkusenio tekstilės prekybos policija konfiskavo 17 sunkvežimių audinių. Pas vieną savininką buvo rasta ir konfiskuota du centneriai lašinių, centneris taukų ir kt. (D)

Olandų vyriausybės komisija, kuri Schleswig Holsteino DP stovyklose ieškojo darbo jėgų sunkiai pramonėi, jau išvyko. Lankymasis buvo nepavykęs, nes susirado tik 20 asmenų sutikusį Olandijoje darbams įsipareigoti. (D)

Trys vakarinės Vokietijos zonos bus atstovaujamos Marshallio plano kraštų pasiuntiniuose. (D)

Altöttingo slapto skerdimo vietoje, kuri Vokietijoje buvo tos rūšies didžiausia, kaltininkai nubausti nuo 19 mėn. iki 3 metų kalėjimu. Buvo paskiesta mažaisiais 150 gyvulių ir Altöttingo DP lageriuose suvargota. Tik vienas ūkininkas tam tikslui pardavė 45 stambius raguočius.

Į Frankfurtą atvyko „draugiškumo traukinys“ su 4 Amerikos steitų ir Aliaskos maisto ir aprangos dovanomis vokiečiams. (D)

Nežinomi asmenys pašalino tautinę vėliavą nuo Čekoslovakijos gener. konsulato pastato Munchene. Vėliava buvo pakelta Masaryko mirties proga. (D)

Iš Mikolaičiko atsiminimų

Visiškai nepasisekus

②

Sugrįžęs į Londoną padariau pranešimą Lenkijos kabinetui ir lenkų pogrindžio judėjimo atstovams apie savo nepasisekusias pastangas.

Dar buvo likusi vilties kibirkstėlė — prezidentas Rooseveltas. Winstonui Churchillui žem. rūmuose pareiškus, kad „pasiesta žymi pažanga Lenkijos klausimo sprendime“ ir padariusi mano vyriausybei priekaištą, kad ji, atmesdama Lenkijos padalijimą, sudaranti sunkumų didiesiems trims, aš telegrafavau Rooseveltui.

„Pone prezidentė, tamsta, tur būt, girdėtai iš ambasadoriaus Harrimano nesenai Maskvoje padarytus sprendimus ir žinai, kaip mus spaudė pripažinti Curzono liniją būsimoji siena tarp Lenkijos ir Sovietų S-gos. Aš parodžiau, kiek rūpinasi Lenkijos su Sovietais susitarimu, norėdamas patarnauti sąjungininkų reikalui ir būsimojai taikai. Aš tikiu, kad ir tamsta pripažinsi, koks didelis būtų neteisingumas, jei lenkų tauta po visų nuostolių, kuriuos ji patyrė šiame kare, būtų verčiama netekti pusės savo krašto.

Mes negalime priimti plano, pagal kurį būtų iš Lenkijos atimta kaip tik ta sritis, kurioje yra vienintelės naftos versmės, ir mums, kaip žemės ūkio kraštui, būtinas potašas. Jei mano vyriausybė pritartų, tai veikiame netektume lenkų tautos pasitikejimo, o „susitarimas“ iš tikrųjų sukeltų baidius nesutarimus. Aš bandžiau palenkinti maršalą Staliną ir ministrą pirmininką Churchillą mums palikti bent Lwovo sritį su naftos ir potašo versmėmis, nes ši sritis niekada nebuvo priklausiusi Rusijai. Tačiau mano pastangos buvo veltui.

Prieš darydamas galutinį sprendimą, džiaugčiaus, jei galėčiau sužinoti tamtos nuomonę. Aš prisiminiau, kad tamsta paskutinio mūsų susitikimo proga pareiškė, jog Lwovo sritis turi likti Lenkijai. Turėdamas omenyje tą tamtos patikimą, aš negaliu tikėti tuo, ką Molotovas pasakė apie trijų didžiųjų slaptus nutarimus Teherane.

Jei Sovietų Sąjunga perims Lwovo sritį su jos nafta, tai tenykštė gamyba te-

sudarys tik maždaug 1% visos sovietų gamybos. Bet ji sudaro beveik 100% Lenkijos naftos gamybos. Mūsų vienintelis potašo šaltinis yra taip pat toje srityje. Aš žinau, kad tamsta turi labai daug darbo. Tačiau aš turiu vilties, kad šią akimirka, kada mes turime padaryti tokį lemiamą sprendimą, tamsta surasi laiko pareikšti savo autoritetą ir įtaką šiame reikale. Galiau tamstą patikinti, kad lenkų tauta bus amžinai dėkinga tamstai. Tuo pat bus paremtas sąjungininkų reikalas ir būsimoji Europos raida.”

Iš prezidento aš nelaukiau greito atsakymo. Jis buvo užsiėmęs kampanija 4. prezidentūros kadencijai. Taip pat ir man reikėjo laiko, kad galėčiau išaiškinti pogrindžio judėjimui, ko iš mūsų buvo reikalaujama, ir bandyti vėl sutvirtinti mūsų vis labiau atsideidžiančius santykius su ministru pirmininku Churchilliu.

Sir A. Cadogan 1944 m. lapkričio 2 d. pranešė mums, kad Lenkijos klausimu D. Britanija nuo šiol laikysiantys šiu pažiūrų:

D. Britanija palankiai žiūri, kad Lenkijos vakarų siena po karo pasistūmėtų iki Oderio su Stettinu įskaitytinai.

D. Britanija sutinkanti bendrą pareiškimą su Sovietų Sąjunga — kol garantija sutiks duoti Jungtinės Tautos — garantuoti naujosios Lenkijos nepriklausomybę ir neliečiamybę.

D. Britanija paremsianti daugelį pokarinės Lenkijos planų, jei mes sutikume pasiduoti sovietų spaudimui ir Curzono liniją pripažinti rytine siena.

Po to aš pasiūčiau paklausti D. Britaniją ir J. A. Valstybės, norėdamas sužinoti jų nusistatymą šiais klausimais: a) tikslų mūsų vakarinių sienų nustatymą; b) lauką, kada vokiečių srities būtų mainais atiduotos už 100.000 kvadratinį km Rusijai perleidžiamų sričių; c) ar trys didieji duotų bendrą pareiškimą, kuriuo būtų garantuojama Lenkijos nepriklausomybė po karo ir d) ar Amerika galės suteikti paskolą Lenkijos atstatymui.

Rooseveltą vėl išrinkus prezidentu, ambasadorius Harrimanas atgabeno prezidento raštą, kuriame buvo atsakymas į abi mano notas.

„Man visada rūpi rasti tinkamą ir pastovų lenkų sovietų sunkumų sprendimą ir man ypač rūpi klausimai, kuriuos tamsta išskėle spalio 26 d. rašte, — rašė Rooseveltas.

„Nors man būtų labai patikę klausimą dėl Amerikos vyriausybės nusistatymo ati-

dėti iki bendro pokarinio Europos pertvarkymo, visiškai pripažįstu jūsų didelį norą kiek galint mažiau teigiant sužinoti šį bei tą apie Amerikos vyriausybės nuomonę. Todėl aš čia bendrais bruožais pateikiu tamstai bendrą Amerikos vyriausybės poziciją, tikėdamasis, kad jūsų sunkiam uždaviniui ji bus šiek tiek naudinga.

JAV vyriausybė pasisako aiškiai už stiprią, laisvą ir nepriklausomą Lenkijos valtybę, suteikiant lenkų tautai nekludų teisę savo vidaus gyvenimą taisyti taip, kaip jai rodysis geriau.

Dėl būsimojų Lenkijos valstybės sienų Amerikos vyriausybė neturėtų nieko prikišti, jei tarp Lenkijos, Sovietų Sąjungos ir Britanijos vyriausybų būtų sudaryta sutartis tuo reikalu, įskaitant ir atpildą Lenkijai iš Vokietijos žemių. Dėl Amerikos garantijų kokiai nors sienai, manau tamstą esantį prasiplius mūsų požiūri, kad Amerikos vyriausybė pagal savo tradicinę politiką nelinkusi duoti jokių garantijų sienų klausimais.

Jei lenkų vyriausybė ir lenkų tauta ryšium su sienų pakeitimu norėtų įvykdyti mažumų perkėlimą iš lenkiškųjų sričių arba į jas, Amerikos vyriausybė neprieštaraus ir, kiek tai bus praktiškai įmanoma, jį parems.

Amerikos vyriausybė sutinka suteikti Lenkijos valstybei paramą pokariniams atstatymui. Tą dalyką, žinoma, turės spręsti įstatymų leidžiamoji instancija.

Su nuoširdžiais linkėjimais
Jūsų Franklinas D. Rooseveltas.”

D. Britanijos ir Amerikos notas pateiktas londoniškėi Lenkijos vyriausybei ir per radiją paskelbiau nusiminusiems žmonėms, Varšuvoje kovojuosiems su vokiečiais.

Raudonajai armijai užėmus kurį nors miestą, NKVD tebesuimino lenkų pogrindžio kovotojus ir kai kada baudavo juos mirties bausme. Į mano protestus Maskvoje nekreipė dėmesio. Trijų didžiųjų sprendimo padalyti Lenkiją mano vyriausybė negalėjo priimti. Taip pat ji negalėjo sutikti ir su siūlymu išvesti laikinę demarkacijos liniją, kurios palikimą ar panaikinimą būtų turėjusi spręsti taikos konferencija.

Mes taip pat žinojome, kad D. Britanija ir JAV nenori paremti mūsų reikalavimų. Londoniškė vyriausybė būsianti vėl visiškai izoliuota. Visus tuos punktus apsvaistę, 1944 m. lapkričio 24 d. pasitraukiau iš ministerio pirmininko pareigų. B. d.

Komunistai Prancūzijoje tebėra stiprūs

Lyginant dabartinį komunistų pajėgumą su jų pajėgumu praėjusiais metais, kada jie nesekmingai norėjo sukelti generalinį streiką, tenka pasakyti, kad šiuo metu jie kai kuriais atžvilgiais yra stipresni, kai kuriais atžvilgiais — silpnesni.

Jie susilpnėjo netekę prestižo po nepavykusio streiko organizavimo ir dėl baimės, kuri kilo prancūzų tarpe po perversmo Čekoslovakijoje. Ryšium su tuo atkritę partijos narių ir šalininkų.

Taip pat jie susilpnėjo, kadangi tautai buvo atvaizduoti kaip svetimos valstybės agentai ir kadangi yra gerai žinoma, kad jie yra pasiruošę atnaujinti antpuolį.

Tačiau komunistai yra sustiprėję visa eile atžvilgių, lyginant su praėjusiais metais. Organizuodami generalinį streiką jie turėjo progą išbandyti savo narių kovingumą. Dabar jie žino, kuo gali remtis.

Tikrasis dabartinis komunistų pozicijos stiprumas priklauso ne nuo skaičiaus, bet nuo naujai taikomos taktinės politikos — subtilesnės ir mažiau slaptesnės. Užuot atakavę frontu arba siekę savo tikslų sukilimų pagalba, jie pakeitė savo taktiką, stengdamiesi ardyti iš vidaus.

Iš paskutinių įvykių matyti, kad komunistų agentai stengiasi įsiskverbti į visus Prancūzijos darbininkų ir vidurinių klasių susigrupavimus. Jie stengiasi kelti opoziciją ir nepasitenkinimą vyriausybe visomis komunistų vadovams prieinamomis priemonėmis, palaikydami bet kurioje grupėje pasitaikantį priešinimąsi.

Siam savo planui jie išnaudoja kainų kilimą Prancūzijoje. Komunistai išnaudoja nepasitenkinimą dėl pragyvenimo pabrangimo ir daro visa įmanoma, kad sutrukdyt vyriausybės planą tam pabrangimui nugalėti.

Komunistų partijos vadas M. Torez yra davęs nurodymų stengtis bendradarbiauti su ūkininkais ir vidurinių klasių verslininkais. Komunistų partija žino, kad nuvertus dabartinę koalicinę vyriausybę, jie turės išbandyti jėgas su M. De Gaulle. Manoma, kad jie net nori, jog M. De Gaulle paimtų valdžią, tikėdamas kad nepasisekus jam pašalinti ūkinius sunkumus, pagaliau pasidarys laisvos rankos jiems veikti.

Tokių būdu atsiveria galimybė griebtis jėgos, kurios niekas nenori Prancūzijoje po ilgų ir varginamų karo metų. Nėra visiškai aišku, kad komunistai suktų šia linkme.

Pastaruoju metu policija tiria eilę gaisrų. Paslaptinai buvo padegti prekių sandėliai, ypač tie, kuriuose buvo sukrautos

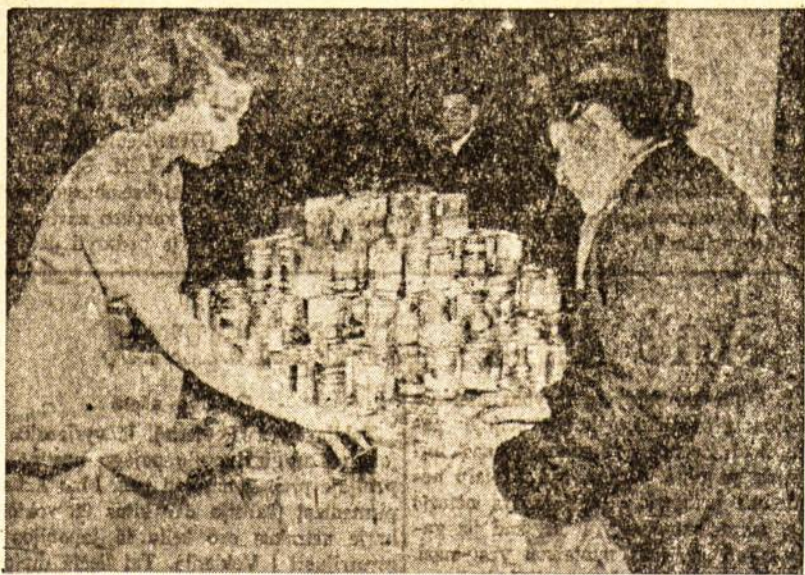
maisto ir aprangos atsargos. Jėgainėse įvykdyta sprogdinimų.

Įvykių raida Europoje rodo, kad Prancūzijai artėja jėgos bandymas. Į sovietų sferą patekus Čekoslovakijai ir, be abejo, netrukus pateksiant Suomijai, visi ženklai rodo, kad artimiausios varžybos įvyks Italijos rinkimuose ir, gal būt, tuo pat metu Prancūzijoje.

Tiek komunistai, tiek jų oponentai gavo gerą pamoką iš įvykių Čekoslovakijoje. Net

socialistai pareiškė, kad negali būti jokio kompromiso su komunistais, jei — kaip pasakė jų vadas Ch. Pineau — „kas nenori dienų baigti koncentracijos stovyklose.”

Visoje Prancūzijoje kilo susijaudinimo banga. Ir ji kaip tik yra nepalanki komunistų planui. Bet komunistai triumfuodami tikisi pasiseksiant infiltracijos politikai, kuri buvo panaudota Čekoslovakijoje. Be kita ko, atrodo jog jie jaučia, kad skubi jiems nėra ko. (NYT.OW).

Anglijos vargšams maisto siuntinius ruošia moterų organizacija Buckinghamo rūmuose, prižiūrint princerei Elzbietai. Į kiekvieną siuntinį įdedamas princesės rašytas lydraštis. (Dena/INP-Bild)

Ir vėl špionažo organizacija

Praha (Dena/NS). Šeštadienį Čekoslovakijos vyriausybė pranešė susekusi dar vieną špionažo organizaciją.

Suimta 20 čekoslovakijos socialistų partijos narių, kurie kaltinami dalyvavimu sąmokslė.

Benešas negali laisvai kalbėti

Londonas (Dena/Reuteris). Nesenai grįžęs iš Prahos britų parlamento narys Fletcheris šeštadienį „Times“ paskelbė straipsnį, kuriame sako, kad Čekoslovakijos užsienio reikalų ministras J. Masarykas jau kelias dienas prieš savo mirtį buvo nutaręs nusizudyti. Masarykas, rašo Fletcheris, buvo tos nuomonės, kad savižudybė yra tik tiktai viena galimybė parodyti, jog naujasis režimas neigia visus čekų idealus ir laisves dėl kurių kovojo Masarykas.

Kodėl nekaltba Benešas, kuris nuošaliai stovi nuo naujojo režimo, klausia autorius. „Aš tikiu“, atsako, „kad jis negali laisvai pareikšti savo nuomonės. Jeigu jis galėtų be savarazymų kalbėti, Benešas sutiktų kaip prezidentas prieš dabartinį režimą kalbėti, ir jei jis tai padarytų, galėtų, galimas dalykas, sukelti pilietinį karą.”

Įtakingas veiksnys dabartinėje Čekoslovakijos būklėje yra tai, kad išilgai čekų sienos stovi sovietų daliniai.

Komunistų perversmas būtų buvęs negalimas be Fierlingerio vadovaujamų socialdemokratų partijos paramos.

Sydnejus (Dena/Reuteris). Trečiadienį atsistatydino Čekoslovakijos generalinis konsulas Australijoje Sul Tokoly. Jis taip pat pareiškė, kad Masaryko mirtis buvus ne savižudybė, bet atviras nužudymas.

Suomijos perspektyvos

Nuo pat karo pabaigos Suomija buvo valdoma koalicijos, kurioje demokratų vadai laisvai bendradarbiavo su komunistais. Atsisakydami vykdyti komunistų algų politiką ir tenkinti jų norą suvalstybinti visą pramonę, demokratai trukdė komunistams pasiekti visa tai, ko jie pageidavo, bet darydavo nuolaidų kitais būdais, kad išlaikytų koaliciją. Praėjusių metų gale savivaldybių rinkimuose komunistai neteko tam tikro skaičiaus vietų, ir atrodė, kad bijo visuotinių rinkimų, kurie turi įvykti šią vasarą, jei negautų naujos pagalbos iš svetur. Naują to rūšies pagalbą jie tarėsi gausią kaip tik iš pasiūlytosios sutarties, kuri būtų emusi spausti Suomiją nauja forma, jei ji būtų sudaryta griežtai laikantis Rumunijos Sovietų S-gos sutarties pavyzdžio. Tas spaudimas išeitų iš klauzulės, kurioje numatoma, jog „abu kraštai bendradarbiaus draugiškumo ir santarvės dvasioje“, kad galėtų rutuliotis ir stiprėti „ūkiniai ir kultūriniai saitai tarp abiejų valstybių.”

Iš visų ženklių galima spėti, kad naujasis paktas Suomijai sudarys naujų sunkumų. (The Times).

Kaip žinoma, Suomija jau pasiuntė delegaciją į Maskvą vesti derybų dėl pakto sudarymo. Kito pasirinkimo jai nėra. Be abejo, retas kuris suomis to pakto tenorėtų. Bet daugumas iš jų turėtų sutikti, jog yra neišvengiama, sumokėti duoklę, kad galėtų ir toliau išvengti Rusijos maišymosi į Suomijos vidaus reikalus.

Iš vienos pusės žiūrint suomiai nedaug ką teparastų. Jie gerai žino, kad jų kraštas negali vesti savarankios politikos! Tat buvo jiems itin suprantamai paaiškinta praėjusią vasarą (kaip ir Čekoslovakijai), kai jos Maskvos įsakymu turėjo atsisakyti dalyvauti pasitarimuose dėl prisidėjimo prie Marshallio plano. Ta galimybė jiems yra žuvusi, ir jie nebegali jos prarasti, pasirašydami raštą, kuris įpareigo Suomiją dėtis į sąjungą, nuo kurios ji niekaip negalėtų atskratyti. Dabar pavojuje atsidūrė laisvės išsaugojimas vidaus reikaluose.

Cekoslovakijos pavyzdys (kuri tokia sutartį buvo sudariusi su Sovietų S-ga 1943 m. gruodžio mėn.) neleidžia tikėtis nieko gero. Be abejo, jei jie atsisakytų dėti parašą po

sutartimi, tai tuo suteiktą progą smurtu greitai pasireikšti ir likviduoti Suomiją laisves. Nuolaidumu jie gali dar išlošti laiko.

Nors sutartis iš suomių nebegali atimti nieko, ko jie jau nebūtų netekę, bet sutapimas laiko atžvilgiu verčia jausti tik blogą. Kad posūkis įvyktų tuojau pat po Prahos tragedijos, tenka galvoti apie nervų karą, ir jis įvyksta rinkiminės kampanijos pradžioje. Suomijoje kaip ir Čekoslovakijoje, komunistai gerai žino, jog jie negali drįsti laisvuose rinkimuose statyti bandymui savo populiarumą. Esant tokiam būklei, bus rasta priemonių rinkimams atlikti „palankesnėmis“ sąlygomis. (NYHT)

Atstovaus 2 sparnai

Rymas (Dena/Reuteris). Britų darbo partijos generalinis sekretorius M. Phillips, kuris buvo nuvykęs į Rymą pasikalbėti su vadovaujantiais Italijos socialistais, sekmadienį pranešė, kad Italijos socialistų unija, disidentinė grupė, vadovaujama buvusio Nennio socialistų generalinio sekretoriaus M. Lombardos, kovo 21 d. dalyvaus Londone įvyksiančioje socialistų konferencijoje Marshallio planui svarstyti.

Italų socialistų partija (Nennio socialistai) taip pat dalyvaus konferencijoje. Lombardos pakvietimas reiškia pirmąjį viešą atskilusių socialistų grupės pripažinimą.

Rymas (Dena). Italijos ministeris pirmininkas de Gasperi, Italijos krikščionių demokratų partijos pirmininkas, savo kalboje Catanzaro mieste sekmadienį pareiškė, kad bet koks bendradarbiavimas su komunistų partija yra neįmanomas, kadangi ta partija yra tarptautinio sąjūdžio dalis, kuris įvairiuose kraštuose siekia žalingų tikslų.

Kairiųjų socialistų vadas P. Nennis, atidarydamas Milane „demokratinio liaudies fronto“ rinkiminę kampaniją, pareiškė, kad italų tauta nebalsuos nei prieš krikščionybę, nei prieš JAV, nei prieš Sovietų Sąjungą, tikta vien už tikrą respublikinį ir demokratinį Italijos parlamentą.

D. Britanija, Prancūzija ir Beneluksas dėl numatomos desimties klausimų sutarties Vakarų Europos unijos iš principo susitarė. (D).

STOVYKLINIO GYVENIMO ĮTAKA

RAŠO A. KELMUTIS

Mūsų stovyklose dažnai daug kalbama apie auklėjimą, ypač vaikų. Ir dažnai statomas toks klausimas: ar gili būti taikomos tokios pat auklėjamosios priemonės tremtyje, kaip seniau savo krašte normaliais laikais? Ir visose, tur būt, mūsų stovyklose, ypač kada susirenka mokinių tėvai, panašūs klausimai diskutuojami. Tokiais atvejais, kiek teko pastebėti, beveik visada iš mokytojų pusės didžioji dalis kaltės nuverčiama tėvams, jei vaikai kur negražiai ar nepadoriai pasielgia, ar padaro kam kokių nemalonių, ar išdaigų. Žiūrint iš šalies atrodo, kad visos auklėjamosios priemonės turi būti ir dabar taikomos tokios pat, kokias yra nurodę žymieji pedagogai arba auklėtojai, prirašę išsiai eilę vertingų tuo klausimu veikalų. Žinoma, negalima ir nėra reikalo neigti tų garsiųjų pedagogų dėsnių bei nurodymų. Bet čia reikia atminti tą faktą, kad tie garsūs pedagogai, gvilindami įvairius auklėjimo klausimus, turėjo galvoje normalią aplinką, o ne kalėjimus ne koncentracijos, ne internuotųjų stovyklas, ir ne tokias stovyklas, kokiose dabar gyvena mūsų žmonės, kur krenta į akis susikimšimas ir kitokios biaurios sąlygos, kur viename kambaryje pasitaiko po kelias šeimas, kur vyriausias buto galva nėra šeimos tėvas, bet kažkoks komendantas, kuris kiekvieno momentu gali įsiveržti į šeimos židinio vietovę ir vaikų akivaizdoje davinėti tėvui visokius įsakymus. Jei normaliose sąlygose vaikas jaučiasi esąs tėvo globoje, mato savo tėvą kur nors dirbant ir uždirbant sau ir savo šeimai reikalingas gyvenimui lėšas, tad tokioje stovykloje, kurioje mes dabar esame, jis mato visai kitą to tariamojo namų židinio vaizdą. Jis vaizdžiai mato, kad gyvenimui reikalingas lėšas ne tėvas uždirba, bet tas lėšas, tiek tėvas, tiek jis, gauna iš tam tikros organizacijos, vadinamos UNRRA arba IRO. Taigi jau nuo šioje tėvo globos vaizdas visai kitoks susidaro, negu normalioje aplinkoje. Vaikas taip pat mato, kad ir jo tėvą auklėja kažkoks stovyklos komendantas ar panašus pareigūnas, taigi vaikui kartais ima rodytis, kad ir jo pats tėvas nesąs kaip reikiant išauklėtas. Kartais pats vaikas, jeigu jis jau moka gerai skaityti, pamato skelbimų lentoje skelbimą apie savo tėvo nuobaudą už neatėjimą į privačius stovyklos darbus. Savaiame suprantama, kad tai visa vaiko akys žemina tėvų autoritetą, o kai autoritetas esti jau kiek pasiljęs, tad vaikai neranda reikalinga visada skaityti su savo tėvais ir darosi tokiu būdu ne visai paklusnūs.

Kalbant aplamai apie vaikus, reikia čia kiek išsiaiškinti ir pačių vaikų sąvoką. Stovykliniame gyvenime ši sąvoka vienu atveju yra tapusi kitokia. Tie patys individai, kurie Lietuvoje mūsų buvo laikomi paauguliais berniukais, čia, tremtyje, pagal mūsų aukščiausiųjų globėjų traktavimą, yra jau vyrai kaip reikiant, ir kuriuos žiūrima kaip į visiška suaugusius žmones. Čia aš turiu galvoje 18 metų sukačiusius berniukus, kurie mūsų globėjų (t. y. IRO) laikomi kaip visiškai suaugę vyrai, kuriems ir skū-

timosi įrankiai ir cigaretės duodamos ir kurie figūroja priverčiamojo darbo prievolinių sąrašuose. Vadinas, su jais skaitomasi kaip su suaugusiais vyrais. Savaiame suprantama, kad panašūs patvarkymai įneša į tokių jaunuolių sąmonę tam tikrą nusistatymą ar apsisprendimą ypač tokiais momentais, kada mūsiškiai auklėtojai ima trypinėti apie tokius vaikus iš baimės, kad jie kur nenuklystų, kad neiškryptų, vienu žodžiu, kad visada būtų auklėtojo artimoje priežiūroje. Iš tokio neatsargaus tūptojimo apie juos, kaip apie vaikus, dažnai iškyla visokių nesupratimų, kurių kaltininkais dažniausiai esti ne tiek tie „vaikai“, kiek patys mūsų auklėtojai, neišsiginčiję ir dabartinę situaciją.

Įdomu panagrinėti stovyklinio gyvenimo įtaką priešmokyklinio amžiaus vaikams. Jei toji įtaka paauguliams ir suaugusiems yra kai kuriais atvejais nepageidaujama bloga ir nė vienu atveju nėra gera, tad tokiems vaikams, kurie dar nei skaito nei rašo, vienu atveju yra gera. Būtent, svetimos ir nejausios pastogės gyvendami tokie vaikai nenutolsta, taip sakant, nuo mūsų tautos

kamieno arba nenuveina nutautėjimo takais, nes turi progos visada savo tarpe kalbėtis lietuviškai ir iš pat mažens įsisąmonina tą mintį, kad jie yra lietuviai. Jei tokie vaikai gyventų išsklaidyti, jei kasdien susietų ir žaistų su vokiečių vaikais, tad ne tik greitai pramoktų vokiškai, bet greitai išdiegtų į galvą vokiškas tradicijas ir jautųsi esą kažkokie indiferečiai mūsų tautiniams siekimams. Ir jei jų tėvai neturėtų pakankamai laiko su jais bendrauti arba nemokėtų jų jaunos širdyse įdiegti mūsų tautos meilę, tad iš tokių vaikų mažai būtų naudos mūsų tautai. Panašius pavyzdžius jau ir dabar galime rasti. Taigi stovyklinis gyvenimas, kuris suaugusius kartais gali blogai veikti, priešmokyklinio amžiaus vaikams yra tuo geras, kad apsaugoja juos nuo nutautimo.

Paaugliams stovyklinis gyvenimas tuo yra pirmiausia žalingas, kad jis žemina jų akivaizdoje tėvų autoritetą. Kai kur gimnazijų arba mokyklų vadovybės stengiasi su tais negerumais kovoti, bet visa bėda, kad dažnai nuo vilko bėgdami ant meškos užbėga. Tų nepasisekimų didžiausia prie-

žastis gal bus ta, kad tokiais atvejais vengiama palaikyti nuolatinis kontaktas su tėvais. Juk yra buvę ir tokių atsitikimų, kada, palyginti, jauni mokytojai, tiek stažo, tiek amžiaus atžvilgiu, suaukštiems tėvams skaito paskaitas, apie auklėjimą ir žiūri į tuos tėvus kaip į kokius nemokšas arba nenusimanėlius, o iš tikrųjų tų tėvų daugumas panašius auklėjimo klausimus geriau yra išstudijavę už patį paskaitininką. Kad vaikai būtų kaip reikiant disciplinuoti, daug kur yra nustatyta valanda, po kurios vakare mokinys be savo vyresnybės leidimo negali išeiti iš namų. Iš pirmo žvilgsnio toks įsakymas atrodo esąs tvarkingas, bet praktikoje pasirodo jo neigiamų pusių ypač tokiais atvejais, kada pedagogai tą įsakymą vienaip, o tėvai kitaip supranta. Pavyzdžiui, kai kur mokinys privalo prašyti iš savo direktoriaus ar jo pavaduotojo atitinkamo leidimo ir tokiu atveju, kada jis su savo tėvu kur nors po draudžiamos valandos vyksta. O tėvas tokiu atveju neranda reikalo, kad jo sūnus prašytų tam leidimo, nes žiūri čia savo autoritetą įžeidimą. Stai iš tokių, rodos, menkelių ir kyla tėvų

konfliktas su mokytojais. Vaikai tą tėvų ir mokytojų trynimąsi puikiausiai jaučia ir mato ir, kaip patarlė teisingai sako, tarp dviejų „auklių“ lieka be galvos ir kartais iš tikrųjų kur nors paslyja.

Stovyklinis gyvenimas kai ką ir suaugusiųjų savotiškai veikia ir net kiek iškreipia jų psichiką, žinoma, gal tik tuos, kurie apskritai turi palinkimą į tokios rūšies palinkimus. Būtent, nors labai nedidelis skaičius, bet vis dėlto galima sutikti kiekvienoje stovykloje tokių žmonių, kuriuose pasireiškia noras vadovauti kitiems arba noras tapti kitų asmenų viršininku, ir jeigu tokiais atvejais jų kas iš tikrųjų paklauso, tad tokie „viršininkai“ jaučiasi savimi labai patenkinti. Bet dažniausiai tokiais atvejais tokio „sąmožvanco viršininko“ ne labai kaa nori klausyti ir dėl to kyla visokių nesupratimų. Toliau, krinta visur į akį pasireiškias kai kuriuose asmenyse didžiavimas savo kilme arba buvusiu aukštu rangų; ir nors tokių žmonių pasitaiko labai mažai, bet juos greitai visi pastebi. Šituo atžvilgiu kuklumas yra tai ydai pašalinti geriausias vaistas; ir čia galima būtų dar pabrėžti, kad to paprasto kuklumo ribas dažniau peržengia moterys, negu vyrai, nes moterys yra dar linkusios didžiulius savo vyrų nuopelnais.

Reikia vis dėlto turėti viltį, kad visos stovyklinio gyvenimo ydos, pasireiškiančios kai kuriuose asmenyse, išnyks, kai susidarys tokios gyvenimo sąlygos, kada vėl mes būsimė laisvi, kada savo kasdieninius reikalus galėsime laisvai tvarkyti.

4. DP spaudos konferencija

Tęsinys iš MINTIES Nr. 28

7. Ar negalėtų būti praplėstas bendradarbiavimas tarp IRO ir DP, įvedant tautinių grupių atstovus tarėjais? Žydai tokius tarėjus jau seniai turi.

Mr. Braudė: UNRRA ir IRO niekada nepripažino jokių tautinių grupių. Žydų atstovai buvo pripažinti JAV kariuomenės. Nors lig šiol tarpininkų ir nebuvo, bet negalima sakyti, kad nebūtume matę reikalo jų įvesti. Per pastaruosius 6 mėn. mūsų skyrius tyrinėjo tautinių grupių statusus. Nors IRO, kaip JT įstaiga, remdama savo įstatais negali tokios tarpininkų institucijos teisiskai įtaikyti į savo rėmus, bet tikimės būsimant galima šį klausimą sutvarkyti. Aną savaitę jis buvo rimtai gyvendamas Ženevoje. Tikimės, kad rezultatus žiniosime kovo mėn.

Mr. Denlingeris: Apie IRO ir DP bendradarbiavimą kitoje srityje papasakos p. Hohermuthaitė.

Miss Hohermuthaitė: PCIRO vyv. būstinė Ženevoje ruošia bendrą specialią konferenciją, kuri įvyks apie balandžio 26 d. Šveicarijoje. Į ją bus pakviesta 50 įvairių specialybių, DP iš visų zonų Vokietijoje, Austrijoje ir Italijoje.

Mr. Denlingeris: Įkurdinimo skyriaus tarnautoja informuoja, kad vienam laikraščiu paskelbus norintieji emigruoti į Venecuelą, emė tiesiogiai kreiptis į Venecuelos misiją Heidelberge. Čia primenu, kad tiek Venecuelon, tiek kitur emigruoti norį DP turi kreiptis įprastine tvarka.

8. Ar gali IRO vyr. būstinė padėti organizuoti DP koncertų išvykas ir menininkų paveikslų parodas vakarų demokratiniuose kraštuose. Jei taip, tai kuris skyrius? Mr. Denlingeris: Tokių išvykų nesame organizavę, bet tikime, kad pasiseks. Viena amerikiečių agentūra domiai DP menininkais. Šiuo tarpu ruošiamas projektas išvykoms. Meno parodoms rengti galėtume padėti. Būtų gera, kad suinteresuotieji iš jų pateiktų sąrašą su charakteristikomis, nurodytų, ar jų kūriniai yra buvę kame išstatyti, kokių priemonių reikėtų jiems nugabenti į JAV ar kur kitur.

9. Ar DP turi teisę įsigyti privačią nuosavybę? Jei taip, tai kokios tos teisės?

Mr. Carteris: Taip, DP turi teisę turėti privacią nuosavybę. Tačiau naudojimas šiais tomis teisėmis yra painius. Į šį klausimą nelengva atsakyti „taip“. Kiek tai liečia nuosavybę Vokietijoje, tai tuos klausimus sprendžia vokiečių teismai. DP gali kelti bylas vokiečių teismuose. Negalima sakyti, kad stovyklų DP galėtų turėti teisę nejudomajam turtui. Čia turiu pranešti, kad nuo praėjusios savaitės įsteigta teisinė pagalbos programa. Kiekvienoje eilijoje yra teisių pareigūnas, 2000 asmenų turinčioje stovykloje bus teisių tarėjai. Visais teisių klausimais bus galima kreiptis į juos.

Papildomas klausimas: Ar DP gali mainikauti?

Mr. Carteris: Taip. Yra mainų prekybos suvaržymų, bet legalus mainikavimas nedraudžiamas. DP gali prašyti leidimų krautuviams ir verslo įmonėms laikyti. Prekiavimas draudžiamais dalykais neleidžiamas.

Stovyklose dabar vykdomas tikrinimas. To tikrinimo tikslas yra nustatyti, kurie DP gyvena stovyklose nelegaliai, ir juos pašalinti iš ten. Tai liečia po 1947 m. balandžio 21 d. į zoną atvykusius asmenis.

10. Kodėl yra toks painus persikėlimas iš vienos stovyklos į kitą? Nuo to itin nukentčia kultūrinė veikla.

11. Ar negalima būtų palengvinti susijungti šeimoms, kurias skiria zonų sienos?

Mr. Griggas: Po perorganizavimo eilijom apimant didesnius plotus, daug sunkumų šiuo klausimu išsprendė. Dėl kilnojimosi iš vienos zonos į kitą, IRO menkai tegali padėti, nors ir yra šeimų susijungimo šalininkė. Mat, lemiamas veiksnys šiuo atveju yra karinės ir civilinės administracijos įstaigos.

12. Ligoniams papildomo ir specialaus maisto priedo skiriama 2%. Šios normos griežtai laikomasi, bet jos visiškai nepakanka. Tai gali palidinti visi stovyklų gydytojai ir ligoninės. Ypač atsiliepa baltoji duonos suvaržymas. Juodos duonos valgyti negalintieji begauna apie 800 kalorijų vietoje 2050 skiriamųjų.

Mr. Braudė: Aš bandžiau gauti duomenų iš maitinimo skyriaus. Jis nieko ne-

žino apie minėtusius 2%. Mums teks aiškinti tą dalyką toliau. Mes esame patenkinti, kad į tą faktą buvo atkreiptas IRO dėmesys.

13. Pagal vadinamąją Hooverio akciją 6-16 m. jaunuoliai bizonoje gauna papildomai maisto. DP mokyklinio amžiaus vaikų tokio maisto negauna, o dėl blogos mitybos stovyklose yra nusilpę labiau už vokiečių vaikus. Jei IRO lėšos neleidžia, gal būtų galima patiemis DP savišalpos būdu įsigyti maisto?

Mr. Griggas: DP vaikams mes rušiamė jaunuomenės programą. Vaikai šiuo metu registruojami.

Mr. Braudė: Sublogusiems vaikams mes įsteigėme maitinimo centrą. Medicinos atžvilgiu DP vaikai yra nuostabiai sveiki. Įvairiose stovyklose bandėme duoti papildomą maistą, susidurdami su dideliais sunkumais. Motinos neleidžia vaikams valgyti mokyklose, o reikalavo duoti papildomas normas, kad vaikai galėtų valgyti namie. Mes pripažįstame reikimą pakelti vaikų maitinimo standartą. Šiuo metu tas klausimas svarstomas. Medicinos skyrius tačiau mano, kad šis klausimas nėra toks opus, kaip laikas nuo laiko informuojama. Esame pasiryžę iš riboto biudžeto surasti lėšų reikalingiems pagerinimams.

14. Pertvarkius DP spaudą jai suteikiama tos pat teisės, kaip ir vokiečių laikraščiams. Ar IRO negalėtų padaryti žygių, kad tas potvarkis būtų žinomas vokiečių įstaigoms?

Mr. Denlingeris: Taip. 15. Perregistravimo akcija paliečia tik stovyklose gyvenančius DP. Ar ketinama kas daryti, kad DP statusas būtų suteiktas šalia stovyklų gyvenantiems, idant jie galėtų turėti teisę emigruoti?

Mr. Griggas: Tas pats klausimas buvo iškeltas praėjusioje konferencijoje. Dabar registruojami šalia stovyklų gyvenantieji. Šiuo metu neketinama jiems duoti identifikacijos kortelių. Tačiau ir jiems bus prirašytos tos pat anketos kontrolės centruose, ir jiems bus duoti pažymėjimai, kad tinka PC IRO statusui.

J. Vasaltis

Iš JAV lietuvių spaudos MENININKĖS A. SMAILIOTĖS KORINIŲ PARODA

Amerikos lietuvių A. Smailiūtė, sausio mėn. 24, 25 d. suruošė savo kūrinių parodą.

Menininkė A. Smailiūtė atvyko J. A. Valskybės, būdamas vos 7 metų. Baigus bendro lavinimosi mokyklą, studijavo meną. Vėliau buvo išvykusi į Romą, kur lankė Meno akademiją ir, be to, dar gilino studijas privačiai pas žymią menininkę Adą Rochi-Vicią. Šalia tapybos domėjosi ir skulptūra.

1929 m. sugrįžo Amerikon, kur atidarė meno studiją. Tame laikotarpyje menininkė A. Smailiūtė buvo surengusi penkis dideles ir visą eilę mažesnių parodų. Savo gimtosios kalbos nepamiršo, puikiai kalba lietuviškai ir visuomet sielojasi Lietuvos reikalais.

AUSTRALIECIAMS PATINKA BALTAI

Kitas „Draugo“ numeris rašo, kad iš visų pokiečių gyventojų imigrantų labiausiai patinka Pabaltijo tremtiniai. Čia jau jų atvyko didokas būrys ir tikisi, kad kasmet atvyks 20.000.

Stovyklos galva, Dr. R. Crossleys pareiškė:

„Mes norime, kad jie užmirstų sunkius išgyvenimus. Mes norime jiems palengvinti apsigyventi naujoje šalyje...“.

ERLĖ STANLEYS GARDNERIS STAUGIAS ŠUO IŠVERTĖ T. V.

— Visų pirma, įrodomoji medžiaga teigia, kad asmuo, nužudęs Klintoną Forbsą, į namus pateko arba su visraikiu, arba su tikruoju raktu, kuris buvo pas jį. Faktai rodo, kad tas asmuo įėjo Forbsui skutantis. Iš įrodomosios medžiagos matyti, kad Forbsas iš miegamojo nuėjo į biblioteką pasižiūrėti į švėrželio; pamatęs persigando, bėgė grįžo atgal į vonios kambarį ir paleido šunį, priristą vonios kambario. Aisku, kad išgirdęs kažką svetimą bibliotekoje, jis apsišluostė nuo veido putas rankšluosčiu prieš įeidamas. Paleidžiant šunį, jam buvo reikalingos abi rankos, ir jis numetė rankšluostį su putų likučiais. Rankšluostis numestas po prausykla taip, kaip turėjo būti numestas labai skubant ir norint panaudoti antrąją ranką. Atstotęs dantis šuo puolė prie švėrželio ir norėjo, kaip prokuroras turėtų paskirti pastebėti ir patvirtinti liudininkai, išgelbėti savo šeimnininko gyvybę. Žmogūdybės iš ranka pasiekiamo atstumo nušovė šunį. Dar apdegimas matyti ant šuns kailio. Tai rodo, kad šuo puolė žmogūdybę, ir jį buvo paleisti šūviai.

Nudėjęs šunį į švėrželį susikibo su Klintonu Forbsu. Paliks amžina paslaptis, ar į švėrželį puolė Klintoną Forbsą, ar Forbsas puolė į švėrželį, tačiau šūviai, kuriais buvo nušautas Forbsas, paleisti iš arti.

ir Klintono Forbsą. Įsivaizduokim, kad to ginčo metu Klintonas Forbsas nužudė Paulą Kartraitienę. Įsivaizduokim, kad jis ir Telma Benton iškasė negilą duobę, ten, kur turėjo būti įpiltos cementinės grindys. Iš to laiško, kurį po to parašė Telma Benton, pamėgdžiodama Paulos Kartraitienės braižą, galima būtų spėti, jog ginčas kilo dėl to, kad Paula Kartraitienė susekė slapta meilę tarp Forbsą ir Telmos Benton.

Ponia Kartraitienė atsisakė savo socialinės padėties, garbingo visuomenės nario vardo ir pabėgo su Klintonu Forbsu. Ji turėjo atsisakyti visų buvusių draugų ir negalėjo užmegsti naujos draugystės. Gyveno nuolatiniame baimėje, kad viena graži dieną viskas paaiškės. Ir tuo metu ji sužinojo, kad visa tik mirazas, kad meilė, kuria ji tarėsi laimėjusi tokiomis aukomis, iš tikrųjų buvo tuščias pasijuokimas, o Klintonas Forbsas ir jai nebuvo ištikimesnis, kaip tai, nuo kurios jis pabėgo iš Santa Barbaros.

Paula Kartraitienė pakėlė skandalą. Deja, jos lūpos buvo dviejų žmogūdybių amžinai užtaupytos. Jie abu slapta palaidojo jos lavoną. Kinietis virėjas miegojo. Tik-tai žvaigždės ir žmogūdybių dvejukė, išklausę negilą duobę, žinojo, kur jis buvo užkastas. Tačiau buvo dar vienas, kuris viską žinojo. Tai ištikimasis šuo. Jis užuodė apšalusį kūną, žinojo, kur jis buvo užkastas, jis saugojo jį ir staugė.

Arturas Kartraitas sekė Forbsą namus. Jis nesuprato, kodėl šuo visą naktį staugė, bet tai erzino ir taip jau pakriusius jo nervus. Pradžioje jis darė žygių, kad šuo būtų nutildytas, manydamas, kad šuns staugimas tėra tik jo kaprizas. Tačiau sekančią naktį jam paaiškėjo baidi šuns staugimo priežastis. Kartraitas pradėjo spelioti, kad

šuo gedi ko nors brangaus. Jo galvoj kilo įtarimas. Jis pradėjo sekti.

Klintonas Forbsas ir jo tariamoji šeimnininkė pasileido slidžių žmogūdybės keliu. Išliko galimybė būti apkalintiems. Vienas pusiau pamišęs žmogus žūt būt norėjo sužinoti, ar Paula Kartraitienė yra gyva ir kaip jai sekasi.

— Ponai, — tęsė Perris Meisonas, reikšmingai nuleisdamas savo balsą, — samokslininkams teliko tik viena galimybė išlaikyti paslaptį. Reikėjo žengti dar vieną pragarišką žingsnį, kad užtaupytų burną žmogui, kuris galėjo apkalinti, bei pranešti valdžios organams ir sukelti tardymą. Jie užpuolė jį ir nužudė, kaip buvo nužudę jo žmoną. Jo kūną palaidojo šalia žmonos, žinodami, kad sekančią dieną darbininkai užpils cementu jų duobę, amžinai sunaikindami velnisko nusikaltimo pėdsakus.

Kaltųjų porelė teko dar susidurti su reikalu, kaip paaiškinti Arturo Kartraito ir jo žmonos dingimą. Buvo tik viena galimybė, būtent, įrodyti, kad vyras su žmona vėl susitaikė ir kartą pabėgo. Telma Benton moko rašyti abiem rankomis. Klintonas Forbsas tai žinojo. Jis taip pat žinojo, kad vargu kas galėtų turėti Paulos Kartraiteienės originalaus rašto pavyzdį. Ji buvo atskirta nuo pasaulio; tiltai į praeitį sudėginti. Ji neturėjo draugų, kuriems jai būtų tekę rašyti. Nebuvo nė vieno, kuris būtų galėjęs turėti jos rašto pavyzdį. Taigi laiškas buvo sufabrikuotas, pasirašytas, o praskaltųjų porelė tęsė klastos ir apgaulės kelią.

Ponai nėra reikalo minėti, prie ko neišvengiamai turėjo būti tos begėdiškos kombinacijos, pagrįstos nusikaltimais, maitinamos apgaule ir vainikuojamos žmogūdybėmis. Abu samokslininkai žinojo, kad

kiekvienas jų galėjo panaudoti savo ginklus prieš kitą, kaip šantažo ar keršto priemonę. Telma Benton pirmoji emė veikti. Ji apleidė namus šeštą valandą ir vyko į pasimatymą su savo draugu. Ką ji jam pasakė, nebėra reikalo čia klausiti. Mums svarbu, kas atsitiko. Prašau atsiminti, kad aš nedarau apkaltinimo prieš Telmą Benton ir jos suokalbininką, bet tik išdėstu jums, kas galėjo įvykti, išskleidžiant hipotezę, pagal kurią galima išaiškinti įrodomoji medžiaga. Telma Benton ir jos suokalbininkas grįžo į namus. Įėjo į namus, pasinaudodami jos raktu. Eidami prasikaltimo keliu, porelė selino prie savo grobio, kaip džiunglių žvėries. Tačiau jautrios šuns ausys išgirdo ir suprato, kas galėjo atsitikti. Išgąsdintas šuns lojimo, Klintonas Forbsas išėjo iš vonios kambario. Jis pamatė bestovintį savo šeimnininkę ir besikalbėdamas su ja jis nusišluostė nuo savo veido muilo putas. Po to jis pamatė šalia jos vyrą ir suprato, kuriuo tikslu ji buvo atėjusi. Persigandęs jis nubėgo į vonios kambarį ir paleido šunį. Šuo šoko ant įšvėrželio, o šis paleido šunį. Šuo negyvas krito ant grindų, Forbsas susiėmė su moteriške, po to buvo paleista dar pora šūvių iš arti, o po to — tyla.

Perris Meisonas staiga nutraukė. Jis rimtai ir iškilmingai įbedė akis į prisiekusiuosius. Po to, vos girdimu balsu pridėjo: — Ponai, tai į viskas.

Apsisuko ir sugrįžo į savo vietą.

Klaudius Drumas netvirtomis akimis žvilgtelėjo į prisiekusiuosius, į teisėją, į nedraugiškus salės žmonių veidus, ir patraukė pečiais.

— Neturiu nieko pridėti.

(Pabaiga kitame numeryje)

Rockefelleris vedė lietuvaitę

Vedybos kaip filmoje — angliakasio duktė ištekojo už milijonieriaus

SPECIALUS LAISKAS „MINTIS“ IS NEW YORKO

Kaip jau jūsų spaudoje buvo rašyta, vasario mėn. vidury JAV laikraščiai pradžiugo svarių įvykiu, kuris išsiliejo per visas skiltis ir gerokai suvirpino aukštosios klasės draugijai gyvenimą. John D. Rockefellerio anūkas, Wintrop, sąžiningai išlikęs viengungiu iki 36. savo gyvenimo metų) gana netikėtai sugalvojo vesti. Daugelio turtuolių dukrelės šiomis vedybomis gavo didelį smūgį, nes milijonierius pasirinko sau už žmoną ne iš sau lygių tarpo, bet pasikeitė žiedais su lietuviu angliakasio dukra Ievute Paulekiute. Šios vedybos puikiai atitiko sensacijų trokštančius laikraščius, ir ištisi puslapiai buvo skirti iskedenti visoms smulkmenoms, kiek tai lietė nuotakos kilmę ir jos ligšiolinį gyvenimą. Suprantama, šios vedybos stipriai praskambėjo ir lietuvių sluogsnuose, nes ne kasdien ir ne kas metai lietuvaitės išteka už pačių turtinųjų ir įtakingų amerikiečių.

Vestuvės įvyko Palm Beach, Floridoje, kur abu kaltininkai viešojo pas vieną pažįstamą sportininką jo viloje. Dalyvavo tik apibūrinamas būrelis pažįstamų, rinkiniai aukštuomenės atstovai: Windsoro kunigaikštis su žmona, ponis Wanderbilt, Winstono Churchillio sūnus Randolph ir kt. Iš Ievutės Paulekiutės giminių tebuvo tik jos sesuo Isabel Paul, kuri ėjo „maid of-honor“ pareigas. Jaunikio brolis, Lawrence, buvo „best man“. Į žurnalistų užklausimą, kodėl vestuvės nesimantė nei nuotakos tėvo, nei motinos, buvo atsakyta, kad jie labai užimti. Čia vienas laikraštis, tur būt, nuo savęs pridėjo: „...sūrius raugia“. Nuotaka su savo motina, kuri 1928 m. ištekojo už antro vyro, Nevecho, ir gyvena netoli Chi-

pulijai kaip „Bobo“. Maža būdama, Ievutė kartu su savo seserimi Chicagoje lankė lietuvišką mokyklą. Kaip vienas iš jų buv. mokytojų sako, jos buvo apygabės, kuklios ir mandagios mergaitės. 1933 m. per pasaulinę parodą Chicagoje Ievutė buvo išrinkta Miss Lithuania. Vėliau ji lankė Northwestern universitetą, vaidino keliose cowbojinėse filmose (žymiausia iš jos filmų yra „Tobacco Road“). Prieš 18 mėnesių viename New Yorko restorane ji buvo supažindinta su jaunuoju Rockefelleriu. Pats pulijai kaip „Bobo“. Maža būdama, Ievutė kartu su savo seserimi Chicagoje lankė lietuvišką mokyklą. Kaip vienas iš jų buv. mokytojų sako, jos buvo apygabės, kuklios ir mandagios mergaitės. 1933 m. per pasaulinę parodą Chicagoje Ievutė buvo išrinkta Miss Lithuania. Vėliau ji lankė Northwestern universitetą, vaidino keliose cowbojinėse filmose (žymiausia iš jos filmų yra „Tobacco Road“). Prieš 18 mėnesių viename New Yorko restorane ji buvo supažindinta su jaunuoju Rockefelleriu. Pats

Nesėkminga politrųkų viešnagė Schwab. Gmündo stovykloje

Kovo 8 d. šioje stovykloje lankėsi bolševikų repatriacinės misijos karininkas Ievutis leit. Cepas, lydimas kito ruso politrųko. Juos lydėjo amerikiečių karininkas. Į šį mitingą žmonių susirinko daug, daugiau kaip kada nors ankščiau. Gal būt, todėl, kaip vienas politrųkų visų vardu per mitingą pareiškė: „mes čia taip skaitlingai susirinkome ne išklauyti jūsų saldzialiežuviškų melų ir apgavysčių, bet pamatyti kaip atrodo gyvas niekšas, kuris už Judošiaus grašius pardavė savo tėvynę ir dabar stepių barbarai padeda kraujuose skandinti savo tautą. Ir dar drįsta vadinti save lietuviu...“ Taip pasveikintas, politrųkas pabalo, o minia šitiems žodžiams kėlė dideles ovacijas.

Tačiau dar prieš „mitingo“ pradžią susirinkusieji IRO pareigūno buvo paprašyti šituos „misijonierius“ išklauyti ramiai ir

nebuvo iš ko daug prikepti ir jas bematant „širdžių edikai“ be jokių sentimentų sugrauzė, net nepasiūlydami nė savo damoms... Kas pasivėlino — tas liko be „širdies“.

Vakare salėje prof. Alminauskis skaitė paskaitą apie Sv. Kazimierą. Po jos buvo suvaidintas trijų paveiklų scenos vaizdėlis „Sventasis Karaliai“. Čia bereikėtų tiksliai pažymėti, kad dail. K. Žilinskas „iš nieko“ padarė puikiasias dekoracijas ir iš visokių senų skudurų pasiūdino ano meto karališkus ir bajoriškus rūbus ir išpūdis buvo kuopuikniausias.

— Išimėte pavojingą vagių gaują. Prieš tūlą laiką neisaiskinti vagys nakties metu pro langą išlaužė ir vietos komiteto raštinę ir pavogė rašomąją mašinėlę. „Praėjus kuriam laikui,“ vagys vėl išlaužė ir stovyklos amatų mokyklos patalpas ir iš moterų rūbų siuvimo skyriaus pavogė tris siuvarmasias mašinas, dvidešimt baigiamų perdirbti skrybėlačių, kelis elektrinius prosus ir net elektros lempą. Siuo vagys skaudžiai palietė visą bendruomenę, nes dėl darbo priemonių pagrobimo mokyklai susidarė didelių sunkumų toliau tęsti siuvimo kursus. Sąrašys su tuo stovyklos direktorius paskyrė 1000 Rm. premiją tam, kas padės išaiskinti vagis. Tačiau vagys į tai atsakydami dabar apvogė paties Field Observerio raštinę, išnešdami iš ten net tris rašomąsias mašinėles. (av).

Indonezijos min. pirmininkas Mohamedas Hatta ir Olandijos rytų Indijos generalinis gubernatorius Hubertus von Mookas susitiko antrą kartą spresti Indonezijos ginčus. (D/R).

Rockefelleris teigia, kad tai buvo „meilė iš pirmo žvilgsnio“. Abu, kiek galima iš nuotraukų spaudoje spręsti, sudaro simpatinę ir jaukią porą.

Ievutės tėvas, Julius Paulekas, yra 60 metų amžiaus angliakasy, dar ir dabar tebedirba kasyklose. 1920 m., susitaukęs ketletą tūkstantinių, jis su šeima buvo grįžęs į Lietuvą ir prie Kalvarijos už 3000 dol. buvo pirkes ūkį, kur kurį laiką šeiminkavo. Paulekai buvo numatę likti Lietuvoje bet 1924 metais vėl atsidūrė Amerikoje. Iš pradžių jie apsisotojo Quebecke (Kana-doje), vėliau nuklė į Detroitą ir pagaliau liko Chicagoje. Chicagoje Julius dirbo kaip gaisrininkas, ir visi buvo laimingi, kol 1925 m. motina su dukrelėmis išsikėlė pas savo giminačius, ir Julius Paulekas liko vienišas. Po šių įvykių jis išvyko į Pensilvanijos valstybę ir ten kasa anglis. Kaip katalikas, jis negalvojo antrą kartą vesti. 1936 m. turėjo nemalonumų, kai ji aplankęs valdžios pareigūnas ir pranešė, kad jis yra nelegaliai atsiradęs JAV. Paulekui nieko kita neliko, kaip grįžti į Lietuvą, kur jis išbuvo vienerius metus ir vėl išsiruolno leidimą atvykti į naująjį pasaulį. 1944 m. jis gavo ir pilietybės dokumentus.

Žurnalistų paklaustas apie dukters vestuves, Julius Paulekas atsakė: „Esu laimingas, kad mano duktė ištekojo už milijonieriaus. Aš pats esu neturtingas žmogus, noriu tokiu likti ir mirsiu toks būdamas. Iš dukters nieko nenoriu, bet jei kada reikės, ji galės pas mane grįžti ir aš jai pagelbėsiu, kiek tik galėsiu“. Kurį laiką negalavęs, Julius Paulekas tuo metu, kai jo duktė leido medaus mėnesį Floridoje, po trijų mėnesių pertraukos vėl grįžo į kasyklas.

Patį Rockefellerienę, kaip skelbiama, nemėgsta įmantrių skrybėlių ir papuošalų. Ji mielai vilki sportinę suknelę. Kai žurnalistai jai pastebėjo, kad jos mergautinė pavardė labai ilga (Paulekiūtė), tai ji atsakė, jog ir jos naujoji pavardė, Rockefeller, nėra trumpesnė...

Siomis vedybomis lietuvių ir Lietuvos vardas plačiai nuaidėjo per visą ameriką spaudą.

K. Čerkeliūnas

AKIMIRKSNIU KRONIKA

Apie vienalytiškumą ir seperatizmą

Begalvojant apie B. Railos straipsnių ciklą klibinamą federalizmo idėją negalima nesusidurti su Lietuvos vienalytiškumo klausimu. Ir tik dėl to, kad paskutiniaisiais metais mūsų spaudoje apie tai buvo viena ar kita forma, nemažai rašoma. Rašoma vis tų pačių žmonių, kurie, gal būt, tiesiogiai yra šio klausimo lietimai. Bet aš bijau, kad jų geri norai ir didelės pastangos neduotų priešingų rezultatų. Turiu galvoje varomą kampaniją dėl Mažosios Lietuvos, arba Klaipėdos krašto, kaip kartais pasakoma, visiško jaugimo į Lietuvos kamieną.

Nors Lietuvoje „Mažosios Lietuvos“ terminas ir buvo gyvas, bet praktiškai lietuviui po 1923. m. sukilimo Mažoji Lietuva nebeegzistavo. Kad Klaipėda yra Lietuvos miestas ir kad ji sudaro vienalyčio Lietuvos kūno dalį, buvo savaime aišku. Ir jei buvo kalbama, tai tik apie lietuvių ar vokiečių, gyvenančių toje srityje, o ne apie mažlietuvius. Nors būta tam tikrų būdo savybių, įsirežusių per ilgą vokiečių valdymo metą, į klaipėdiškius nebuvo žiūrima kaip į kokius raupsuotuosius, ne, jie buvo priimti išskėstomis rankomis ir nuosirdžiai priglausti prie lietuviškos krutinės. Deja, tai ne paslaptis, jiems mes taip ir likome didlietuvišais. Gal net per dažnai tas skirtumas buvo pabrėžiamas. Kitaip sakant, seperatizmo dvelkimas buvo jaučiamas visą laiką. Net Mažosios Lietuvos veikėjuose tų broųžų nesunku būtų buvę rasti.

Ne kitaip yra ir dabar. Tie keleri metai, kai mes nebuvo vienas kūnas, nieko nepakeitė. Kaip anomet į bendrą lietuvių šeimą, taip dabar į tremtinių stovyklą mes priėmėm Mažosios Lietuvos lietuvius, kaip savo tikruosius brolius. O į stovyklą nepatekusius užjautėme ir supratome. Mums nebuvo „klaipėdiškių“, bet tik lietuviai ar vokiečių tautybės Lietuvos piliečiai. Net tais, kurie niekad nebuvo rodę lojalumo, mes siejome. Deja, taip ir likome didlietuvišais. Kažkodėl jie negali būti vien tik lietuviai — būtinai dar „klaipėdiškiai“, bet tai buvo refi išsišokėliai ir, svarbiausia, dažnai dėl to kalti buvo klaipėdiškiai patys, savo atokumui davę progos šitą skirtumą pajusti. Ir net keista, kad nei laikas nepadeda šitai jų jausmui silpnėti. Man regis, kad dėl to kalti ir mes patys, dažnai be reikalo linksniuodami Mažosios Lietuvos vardą ir spaudoje keldami įvairius su tuo susijusius klausimus. Kalti ir jų veikėjai, per jautriai viską dėdami į širdį ir, kartais, tragišku tonu apie tai kalbėdami. Tokios kalbos tik pabrėžia seniai nesančią sieną, tik priverčia manyti, kad iš tikrųjų skirtumo esama. O kol tą skirtumą matysime, tol negalime būti vienalyti Lietuvos šeimai.

Iš tikrųjų, besikant spaudoje straipsnius Mažosios Lietuvos lietuvių klausimais negali susivokti, ko norima. Kartais net atrodo laužimusi ir atviras duris. Ir nors kalbama apie vienalytiškumą, bet jausite jauti seperatizmo vėjelį. Bene ir čia reiks federacijos? Jeigu taip, tai pirmiau negu Pabaltijo valstybių federacijos. Tokiu būdu B. Raila bus praleidęs vieną posmą.

Juokas juoku, o pagalvoti reikia. Ne visada gera, kas gerai manoma. Seperatizmo žymių yra, ir jas reikia gydyti. Antai, teko nugirsti, kad steigiamas ar įsteigta Mažosios Lietuvos Akademikų Draugija! Ką tai reiškia? Prie ko tai veda? Arba vėl. Per Tremtinių Bendruomenę aukylapais renkamos aukos Mažosios Lietuvos lietuviams remti. Tai jau, mano manymu, nesusipratimas. Ir jeigu yra tai ir kitoms akcijoms vykdyti sudarytas komitėlis, jį reikėtų skubiai liūduoti. Gera nors čia neabejojama, bet bijoma, kad tai neišaugtų į tikrą seperatistinį sąjūdį. Jeigu kam reikia paramos, tai reikia, bet tai galima atlikti Tremtinių Bendruomenės rėmuose, kad remiamieji nepajustų ir net nenugirstų, jog jais rūpinamasi kaip „klaipėdiškiais“. Jeigu jie yra lietuviai, tai tikruoju vardu ir vadinkime, duokime pajusti, kad mums tas klausimas amžinai išspręstas. Elkimės taip, lyg tokio klausimo net nebūtų buvę, tik taip padėsimie jiems užsimirti. Be ilgų kalbų ir apeliacijų grietlį stokime prieš tuos, kurie bet kokį skirtumą dar nori matyti. Ir jeigu kalbame, jei yra reikalo, tai skirkime lietuvių nuo Lietuvos piliečių.

Didžiausia klaida daroma norint paveikti mūsų sąmonę. Bet koks atšiaurumas visada ėjo tik iš anos, mažosios, pusės ir tikslu būtų pakalbėti apie akciją ten. Akcija, kuri jungtų ir neprimintų jokio skirtumo. O ligšiolinė taktika tik didina prarają, jeigu ji iš tikrųjų yra, tik nesamoningai pučia vėją į seperatizmo linkme būriuojantį laivelį. Bent vieno reikėtų neužmiršti — apdairumo. A. Čiočys.

Vyr. FASK-tas skelbia:

1. Krepšinio rinkinių sudarymas. S. m. balandžio mėn. 23—25 d. Lübecke įvyksta tarpvalstybinės Lietuva — Latvija — Estija vyrų krepšinio ir tinklinio ir moterų tinklinio rungtynės. Šioms rungtynėms lietuvių krepšinio rinkinį sudarys šie žaidikai: Andriulis II, Andriulis III, Birutis, Gailius, Ginciauskas, Grybauskas, Kikilas, Lauraitis, Norkus I, Puzinauskas ir Sventikas. Krepšinio rinkinės treneriu skiriamas Grybauskas.

Vyrų ir moterų tinklinio rinkinių sudėties bus paskelbtos vėliau.

2. S. m. balandžio mėn. 4 d. Kemptene įvyksta tarpvalstybinės Lietuva — Latvija jaunių krepšinio ir tinklinio rungtynės. Šioms rungtynėms lietuvių jaunių rinkinį sudarys šie žaidikai: Grudziuskas, Puodžiūnas, Mikulskis, Dubickas, Zdanavičius, Gilyš, Eidėnas, Muliolis, Gedgaudas ir Laukaitis.

Jaunių krepšinio rinkinės treneriu skiriamas Adolfas Andriulis.

Jaunių tinklinio rinkinį atstovaus Dillingeno jaunieji.

Vyriausias Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas

Gilaus liūdesio valandoje tragiškai žuvus mūsų broliui

Gražvydai Kubiliūnui,

jo sesutei ir tėveliams reiškiamame nuoširdžiu užuojautą.

„Gabijs“ skautų ir skautų vietininkija Fellbach

Skaudaus liūdesio prisilėgtiems, tragiškai žuvus mylimam sūnui GRAZVYDUI,

p. p. Kubiliūnams

reiškia giliausią užuojautą Lietuvos bendradarbiai Esslingene

Coll.

Birutę Tursaitę

mirus jos brangiai motulei, gilaus skausmo ir liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučiame.

Müncheno šviesiečiai

PADEKA

I vadovaujančių lietuvių organų balsą remti savo aukomis Tautos Fondą ypatingo jautrumo ir dosnumo parodė mūsų sargybų kuopos.

Tautos Fondui per LTB Regensburgo Apygardos Komitetą paaukojo:

1. DLK. Algirdo sargybų kuopa (47—XII 30) Rm. 6.018,01; 2. Vytauto Didž. sargybų kuopa (47—V—29) Rm. 5.559,—; 3. DLK. Algirdo sargybų kuopa (47—III—7) Rm. 5.353,—; 4. Vytauto Didž. sargybų kuopa (47—XII—3) Rm. 2.000,—; 5. Lietuvių Auto būrys (47—IV—29) Rm. 1.500,—; 6. Vasario 16 sargybų kuopa (47—VIII—II) Rm. 700,—; 7. Vytauto Didž. sargybų kuopos sargybinis Mačėnas Juozas (47—II—16) Rm. 150,— Už tas šaunias aukas nuoširdžiai dėkojame.

LTB Regensburgo Apygardos Komitetas

PAIESKOJIMAS

Klemensas Stokus, gyv. 105 Vine St. Lynn., Mass. USA, prašo atsiliepti Stokų iš Perlojaus kaimo ir Jesučiūčių iš Marčikonų kaimo.

MINTIS

„The Thought“ Lithuanian Newspaper Authorized by Headquarters European Command Civil Affairs Division * Appears 3 times weekly * Editor — in — Chief and authorised licensee: J. Vasaitis * Printed by Verlagsdruckerei Dietrich & Schuster G.m.b.H., Memmingen

Vyr. Redaktorius — leidėjas J. Vasaitis. Redaktoriai: Henr. Zemelis ir St. Kalvaitis. Leista Vyr. JAV kariuomenės būstinės Europoje * Laikraštis išleina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais * Prenumerata mėn. RM. 10.—, atskiras numeris RM. 1.— * Prenumerata į užsienį, išskyrus Japoniją, Ispaniją ir Austriją, su persiuntimo išlaidomis RM. 15.— mėn. * Einam. sąskaita Volksbank Memmingen, e.G.m.b.H. Nr. 9149 ir Postcheckkonto München 14210. Adresas: „MINTIS“, (13b) Memmingen, Schranneplatz 6. Laikams: Memmingen, Postfach 110.

Redakcija nesunaudojtu rankraščių nesaugo * Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams iš anksto susitarus * Primenami skelbimai, tik iš anksto už juos apmokėjus * Skelbimai iki 10 petito eilučių RM. 20.—, toliau už kiekvieną eilutę po RM. 1.50 * Už skelbimų turinį redakcija neatsako * Redakcijos ir administracijos telef. Nr. 2677 * Nedarbo valandomis skambinti telef. Nr. 2546.

Atsiųsta paminėti

Giesmės chorams, Išleido Liet. Tremt. Bažnytinės Muzikos Komisija, 1948 m. 10 giesmių chorams.

Henrikas Zemelis, Okupantų Replėse, Prisiiminimai apie okupacines dienas Lietuvoje ir išgyvenimai koncentracijos stovykloje. Viršelis dail. J. Paukštienės, Kaina RM 8.—.

Anglijoje gyvenantieji lietuviai šią knygą gali užsisakyti pas „Minties“ atstovą P.F. Neveravičių, adr.: 13, College St. Leicester, England.